

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM1226: Magyar nyelv III: Kognitív nyelvészet						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Fazakas Emese, egyetemi docens						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	drd. Dimény Hajnalka, egyetemi tanársegéd						
2.4 Tanulmányi év	II.	2.5 Félév	3	2.6 Az értékelés módja	Kollokvium	2.7 A tantárgy típusa	Kö; Sz

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					20
Konzultáció					10
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	56				
3.8 A félév össz-óraszama	98				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	• -
4.2 Kompetenciabeli	• -

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• esetenként laptop, vetítő
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• laptop, vetítő, hangszóró, fénymásolatok

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C3.4 A nyelvészeti elméletek vitatott problémáinak felismerése, az információforrások rangsorolása és kritikai értékelése</p> <p>A mai nyelvészet újabb, kognitív, antropológiai, pragmatikai módszereinek ismerete</p> <p>C5. A mai magyar nyelv fonetikai, lexikális és grammatikai szintjeinek leírása: a nyelvi jelenségek kognitív nyelvészeti leírása</p>
Általános kompetenciák	CT3 Egyéni kutatás a szakirodalom által feltárt nyelvi jelenségek kapcsán

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A hallgatók érdeklődésének felkeltése a nyelvészet modern elméletei iránt, az interdiszciplináris szemlélet kialakítása
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> A hallgatók megismertetése a kognitív nyelvészet alapjaival és azokkal az általános alapelvekkel, amelyeknek keretében a mai kognitív nyelvészet a szemantikai jelenségeket értelmezi A kognitív nyelvészet főbb kutatási területeinek megismertetése: a konceptualizáció általános problémája, a nyelvi kategorizáció, a nyelvi világmodell, valamint a metafora és a metonímia interpretációja a kognitív nyelvészetben

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés. A kognitív nyelvészet kialakulása, helye a kognitív tudományok között	előadás, probléma-felvetés, magyarázat	
2. Gondolkodás és nyelv viszonya	előadás, probléma-felvetés, magyarázat	
3. A kognitív nyelvészet főbb irányzatai (funkcionális szemlélet, modularizmus, holista szemlélet)	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
4. Kulcsfogalmak: prototípus és kategorizáció, alapkategóriák, idealizált kognitív modellek	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
5. A nyelvi észlelési feltételek és a profilírozás	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
6. Tér(iség) és térvizonyok (univerzális és nyelvspecifikus sajátosságok, tárgy- és helymegnevezés, háttér/S – figura /M)	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
7. A tárgyak közötti távolság és a mozgás irányának nyelvi kódolása; a távolság és az irány kombinációja	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	

8. A mozgás a világ nyelvi képében: faktív és fiktív mozgás	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
9. Motiváltság és ikonicitás, az értékjelentés fogalma	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
10. A metaforák fajtái (strukturális, ontológiai, orientációs metaforák; kereszt-metaforikus kapcsolatok)	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
11. Embodiment, a metafora és a fogalmi integráció	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
12. Nyelvi anyagok feldolgozása: az út, a teher és az idő	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
13. A sztereotípiák, az előítéletek és a kategorizáció	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
14. Összefoglalás: a tanultak alapján nyelvi anyag elemzése	előadás, probléma-felvetés, magyarázat, kérdés, közös problémamegoldás	
<p>Könyvészet:</p> <p>Kötelező:</p> <p>Kövecses Zoltán – Benczes Réka: <i>Kognitív nyelvészet</i>. Akadémiai Kiadó, Bp., 2010.</p> <p>Szilágyi N. Sándor: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára. Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996.</p> <p>Szilágyi N. Sándor: <i>A jelentésvilág szerkezete</i>. (Előadás a Mindentudás Egyetemén): http://www.mindentudas.hu/szilagyi/index.html</p> <p>Ajánlott:</p> <p>Jackendoff, Ray: <i>Mi egy fogalom, ha megragadható?</i> Janus IX. 1. 15–21. (1989/1992)</p> <p>Kövecses Zoltán: <i>A metafora</i>. Budapest, TypoText, 2005.</p> <p>Lakoff, George: Néhány empirikus megjegyzés a fogalmak természetéről. <i>Janus IX</i>. 1. 97–120. (1989/1992)</p> <p>Lakoff, George – Johnson, Mark: <i>Metaphors We Live By</i>. Chicago, 1980.</p> <p>Lakoff, George – Turner, Mark: <i>More than Cool Reason</i>. A Field Guide to Poetic Metaphor.</p> <p>Pléh Csaba, Győri Miklós (szerk.): <i>A kognitív szemlélet és a nyelv kutatása</i>. Budapest, Pólya Kiadó, 1998.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
<p>1. Bevezető szeminárium</p> <p>A tematika megbeszélése, bibliográfiai eligazítás a tantárgyhoz.</p> <p>Bevezetés: Miről szól a kognitív nyelvészet?</p> <p>Ajánlott szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> Banczerowski Janusz: A kognitív nyelvészet alapelvei. In: <i>Magyar Nyelvőr</i> 123. évfolyam 1. szám (http://c3.hu/~nyelvor/tart.htm) Banczerowski Janusz: Néhány megjegyzés a nyelv kognitív felfogásához. In: Banczerowski Janusz: <i>A világ nyelvi képe</i>. Budapest, Tinta Kiadó, 2008. 94–99. Evans, Vyvyan – Green, Melanie: The nature of cognitive linguistics: assumptions and commitments. In: Uők: <i>Cognitive Linguistics</i>. An 	<p>Problémafelvetés, tájékoztatás, magyarázat.</p> <p>Kísérlet, egyéni munka, frontális megbeszélés</p>	

<p><i>Introduction</i>. Edinburg University Press, 2006. 27–54.</p>		
<p>2-3. Nyelvi észlelés. Nyelvi kategorizáció Kötelező szakirodalom: Szilágyi N. Sándor: <i>A jelentésvilág szerkezete</i> (Előadás a Mindentudás egyetemén) Elérhető: http://tinyurl.com/zu5my2d (2016. október 1.) – <u>a 2. szemináriumra</u></p> <p>Ajánlott szakirodalom: Szilágyi N. Sándor: <i>Hogyan teremtsünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára</i>. Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996. 79–99.</p> <p>Rosch, Eleanor: Egyetemes és kulturálisan specifikus jegyek az emberi kategorizációban. In: Boross Ottilia – Pléh Csaba: <i>Bevezetés a pszichológiába</i>. Budapest, Osiris, 2004, 272–290. Croft, William – Cruse, Alan: A conceptual approach to linguistic analysis. In: Uők: <i>Cognitive linguistics</i>. Cambridge University Press, 2004, 7–106. Tolcsvai Nagy Gábor: A kategorizáció. In: Uő: <i>Kognitív szemantika</i>. Nyitra, Europica varietas, 2011, 24–31.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Banczerowski Janusz: “Kategóriák, kategorizáció és a szavak mögött rejlő világ (világok)”. In: Banczerowski Janusz: <i>A világ nyelvi képe</i>. Budapest, Tinta Kiadó, 2008, 122–130. • Banczerowski Janusz: A nyelvi kategorizálás nem tipikus esetei. In: <i>Magyar Nyelvőr</i> 123. évfolyam 3. szám (http://c3.hu/~nyelvor/tart.htm) • Evans, Vyvyan - Green, Melanie: Categorisation and idealised cognitive models: <i>Cognitive Linguistics. An introduction</i>. Edinburgh University Press, 2006, 248–285. • Kövecses Zoltán – Benczes Réka: A kategorizáció különböző szintjei. <i>Kognitív nyelvészet</i>. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010, 40–49. • Szilágyi N. Sándor: A denotatív jelentés és funkciója: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996, 37–45. 	<p>Közös megbeszélés, a szakirodalom alapján történő elemzés</p> <p>Házi feladat a 3. szemináriumra: „Mi van más nyelvekben?” feladat</p>	
<p>4-5. A metafora Ajánlott szakirodalom: • Evans, Vyvyan – Green, Melanie: Metaphor and metonymy. <i>Cognitive Linguistics. An introduction</i>. Edinburgh University Press, 2006, 286–327. • Szilágyi N. Sándor: A metafora és a metaforikus jelentés: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996, 45–49.</p>	<p>Bemutató, csoportmunka, közös megbeszélés</p> <p>Házi feladat a 4. szemináriumra: „Hogyan beszélünk róla?” feladat</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Szilágyi N. Sándor: A strukturális metafora: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996, 53–58. • Kövecses Zoltán: Mi a metafora? In: <i>A metafora.</i> Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Budapest, Typotex Kiadó, 2005, 19–29. • Kövecses Zoltán: <i>A metaforák fajtái.</i> A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Budapest, Typotex Kiadó, 2005, 45–57. 		
<p>6. A metonímia. A zoomorfizmus Ajánlott szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bencze M. Ildikó: Mi a metonímia? Elméletek és kísérletek a metonímiakutatásban: <i>Magyar Pszichológiai Szemle</i> 64. 4., 677–696. • Evans, Vyvyan - Green, Melanie: Metaphor and metonymy: <i>Cognitive Linguistics. An introduction.</i> Edinburgh University Press, 2006, 286–327. • Kövecses Zoltán: Egy másik alakzat: a metonímia. <i>A metafora.</i> Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe. Budapest, Typotex Kiadó, 2005, 147–166. • Szilágyi N. Sándor: A metonímia: jelentés vagy szabály kérdése? In: Uő: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996, 49–53. <p>Szilágyi N. Sándor: A nyelvi világ régiói: In: Uő: <i>Hogyan teremtsünk világot?</i> Kolozsvár, Erdélyi Tankönyvtanács, 1996, 81–99.</p>	<p>Csoportmunka, egyéni munka, frontális megbeszélés</p>	
<p>7. Az ige kognitív nyelvészeti megközelítésben Ajánlott szakirodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • William Croft – D. Alan Cruse: Conceptualization and construal operations. In: Uők: <i>Cognitive linguistics.</i> Cambridge University Press, 2004 Leonard Talmy: Lexicalization patterns: In: Uő: <i>Toward a cognitive semantics II. Typology and process in concept structuring.</i> MIT Press, 2000 	<p>Egyéni munka, közös megbeszélés</p> <p>Beadandó vizsgafeladat: Szaknyelvi metaforák (90 pont)</p>	
<p>Jegyszerzés</p>	<p>Javítani a pótvizsgaidőszakban beadott írott dolgozattal lehet.</p>	
<p>Szemináriumi jegyszerzés feltétele</p>	<p>Az órák 75%-án kötelező a részvétel. Ugyanakkor az órán való részvétel feltétele a házi feladatok megoldása.</p>	
<p>Könyvészet: Lásd az egyes szemináriumoknál felsoroltak.</p>		

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy tartalmában és módszereiben megfelel annak a korszerű nyelvszemléletnek, amely szerint

a világ legjobb egyetemein ezt a tárgyat oktatják, és biztosítja a hallgatóknak azt a tudást, amelyre akár a közoktatásban, akár a tudományos kutatásban a későbbiekben szükségük lehet.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Ismeretszint és gyakorlati alkalmazás, a terminológia megfelelő használata	Kollokvium házidolgozat alapján	60%
10.5 Szeminárium / Labor	A vizsgafeladatra kapott pontszámok alapján (lásd fentebb).	Kollokvium: írásbeli vizsgafeladat a félév során	40%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> • legalább 5-ös minősítés a szemináriumi tevékenységre és a házidolgozatra külön-külön • jelenlét és aktív részvétel legalább 5 szemináriumon¹ 			

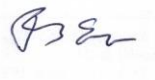
Data completării

Semnătura titularului
de curs

Semnătura titularului
de seminar

Semnătura titularului
de curs practic

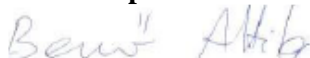
11.04.2020




Data avizării în departament

Semnătura Directorului de
Departament

17.04.2020



Data avizării
la Decanat

Semnătura Prodecanului
responsabil

Ștampila facultății

28.04.2020



¹ Ha valakinek nincsen meg a szükséges jelenléte, pótolhatja azokat az utolsó szemináriumon megírt feladatsorral. Ebben az esetben előre kell jelezni, ha valaki szeretne jelenlétet pótolni és azt, hogy melyik témákról hiányzott, melyekből szeretne pótolni. A feladatsor megoldása önmagában nem jelenti a jelenlétek pótlását, csak ha az anyag ismeretéről bizonyosságot tett a hallgató, akkor kaphatja meg a még szükséges jelenléteket.

A vizsgapontfeladatok beadása kötelező és kizáró jellegű, hiányzástól függetlenül, vagyis el kell küldeni ímélen, ha a hallgató nem tud az órán részt venni.